

**SUUNNITELMA OPPILAIKEN SUOJAAMISEKSI
VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ**

KASAVUOREN KOULU 06//2021

Sisällys

- 1. Johdanto**
- 2. Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä**
- 3. Ennaltaehkäisyn toimintamallit**
- 4. Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen koulussamme**
- 5. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö**
- 6. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa**
- 7. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen**
- 8. Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi**

LIITTEET

Reilu-malli
Koulun järjestyssäännöt

LÄHTEET

1. Johdanto

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perusopetuslain (21.8.1998/628) 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kasavuoren koulun henkilökunta on sitoutunut aktiivisesti edistämään koulu yhteisön turvallisuutta.

Turvallista opiskelu ympäristöä ylläpidetään koulun järjestyssääntöjen mukaisesti, jotka ovat suunnitelman liitteenä. Oppilas - ja opiskelijahuoltolain (30.12.2013/1287) 4 §:n mukaan kaikkien koulussa oppilaiden kanssa työskentelevien on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja oppilaitos yhteisön hyvinvointia. Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen sekä niiden ennaltaehkäisy on jokaisen oppilaiden kanssa työskentelevän velvollisuus. Kyse on yhteisen ja kestävän kiusaamista ehkäisevän kulttuurin rakentamisesta koulu yhteisöön ja pitkäkestoisesta työstä sen eteen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaan koulussa tulee olla oppilashuoltosuunnitelma ja sen osana suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelmassa kuvataan koulun toimintatavat kiusaamisen ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa ja se ohjaa koulun toimintaa. Suunnitelma antaa yhteiset tavoitteet ja toimintaohjeet koko koulu yhteisöllemme ja muuttuu ja kehittyy tarpeiden, tilanteiden ja kokemusten myötä. Suunnitelma käydään henkilöstön kanssa läpi ja oppilaille sekä huoltajille tiedotetaan sen sisällöstä.

Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen ovat Suomen perustuslaissa määritellyjä perusoikeuksia. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä rikkovat näitä perusoikeuksia ja aiheuttavat monia kielteisiä ja usein pitkäkantoisia seurauksia lasten ja nuorten kehitykselle. Siksi koulussa tehdään työtä väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennalta ehkäisemiseksi ja puututaan esiin tuleviin tapauksiin viipymättä. Tämän suunnitelman lähteenä on käytetty Opetushallituksen vuonna 2020 julkaisemaa opasta [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#). Tavoitteena on, että oppaan ajatukset ja toimintaohjeet tulevat tämän suunnitelman myötä osaksi koulun toimintakulttuuria ja arkipäivää.

Parhaimmillaan koulu on kohtaamispaikka, jossa lapsi tai nuori kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi koulu yhteisön jäsenenä. Lapsen tai nuoren kokemus turvallisuudesta ja hyväksytyksi tulemisesta omana ainutlaatuisena itsenään on ihmisenä kasvamista, joka kantaa pitkälle tulevaisuuteen. Kasavuoren koulun omiin tapoihin on kirjattu: Olen reilu, ystävällinen ja kannustava ja se vastuuttaa meitä kaikkia niin oppilaita kuin koulun henkilökuntaakin.

Teemme parhaamme, että oppilaille tulee kokemuksia siitä, että aikuiset kuuntelevat ja puuttuvat kiusaamiseen ja ristiriitoihin. Avoimuus, luottamuksen luominen ja asioista

keskusteleminen ovat parasta ennaltaehkäisyä väkivalta, kiusaamis- ja häirintäasioissa. Jokainen oppilas ja henkilökunnan jäsen on arvokas ja tärkeä osa Kasavuoren kouluyhteisöä.

2. Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä

Opetushallituksen luonnehdinnan mukaan ”**kiusaamista** on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai paha mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua”. Kiusaamiseksi määritellään siis puolustuskyvyttömän oppilaan tahallinen vahingoittaminen. Kiusaamisella on ominaispiirteitä, jotka erottavat sen esimerkiksi riitelystä, häirinnästä tai yksittäisestä väkivaltilanteesta. Näitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi toistuvuus, tietoisuus ja vallankäyttö sekä se, että kiusaamisessa on usein kyse ryhmäilmioistä. Näiden ominaispiirteiden vuoksi kiusaamistilanteeseen puuttuminen edellyttää siis erilaisia toimintatapoja kuin yksittäiseen tekoon puuttuminen.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee henkisenä väkivaltana kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi kuitenkin saada monia muitakin muotoja eli se voi olla fyysistä väkivaltaa (tönnäköisyys tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroitten ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juorujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen).

Kiusaaminen voi tapahtua myös verkossa. Verkkokiusaamisella tarkoitetaan internetissä tai siihen liitettyjen laitteiden välityksellä tapahtuvaa kiusaamista (kuten toisen kuvan julkaiseminen verkossa ilman lupaa tai yksityisyyttä loukkaavien kommenttien laittaminen internetiin).

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_tyo_kouluissa_ja_opilaitoksissa.pdf

Väkivalta on moniulotteinen käsite ja voidaan määritellä esimerkiksi väkivallan ilmenemismuodon perusteella. WHO:n määritelmässä väkivallalla tarkoitetaan *vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vammantapaukseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen tai kuolemaan*.

THL:n määritelmän mukaan **fyysinen väkivalta** ilmenee henkilön ruumiillisen koskemattomuuden tahallisena loukkauksena. **Henkinen väkivalta** ilmenee henkilön psyykkisen hyvinvoinnin tahallisena vahingoittamisena. Henkinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi toisen alistamisena, eristämisenä tai kontrollointina. **Seksuaalinen väkivalta**

ilmenee henkilön seksuaalisen koskemattomuuden tai itsemääräämisoikeuden tahallisen loukkauksena.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Häirinnällä tarkoitetaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Jokaisella on oikeus ihmisarvon loukkaamattomuuteen ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

<https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/11141214/H%C3%A4irint%C3%A4+Policy+Brief+FI/032fded6-8ccd-acab-0c52-d9d051d50a87/H%C3%A4irint%C3%A4+Policy+Brief+FI.pdf>

Häirintä on määritelty yhdenvertaisuuslaissa ja laissa naisten ja miesten tasa-arvosta yhdeksi kielletyksi syrjinnän muodoksi. Yhdenvertaisuuslain (30.12.2014/1325) 14 § mukaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Lain naisten ja miesten tasa-arvosta (30.12.2014/1329) 7 §:ssä seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä on määritelty seuraavasti:

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan laissa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan laissa henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

3. Ennaltaehkäisyn toimintamallit

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisyssä keskeistä on vahvistaa Kasavuoren koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria, sekä oppilaiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia kouluyhteisöissä. Kaikenlaiselle epäasialliselle kohtelulle on asetettu nollatoleranssi ja teemme töitä sen eteen, että väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

tunnistetaan. Turvallinen oppimisympäristö ja henkilökunnan läsnäolo myös välitunneilla on tärkeä osa ennaltaehkäisevää työtä.

Pyrimme ennaltaehkäisemään väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää avoimella ja rehellisellä vuorovaikutuksen toimintakulttuurilla. Kannustamme oppilaita kertomaan epäasiallisesta kohtelusta ja puuttumaan siihen. Ennaltaehkäisevän toiminnan tavoiteena on lisätä oppilaiden luottamusta aikuisten kykyyn auttaa ristiriitatilanteiden ratkaisussa ja antaa selkeä viesti siitä, että väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää ei koulussamme hyväksytä.

Oppilailta kysytään heidän mielipiteistään ja kokemuksistaan säännöllisesti. Koulussa on erilaisia toimintamalleja, joilla tuetaan koulun arvojen mukaista käyttäytymistä ja toimintaa. Kasavuoren koulun ennaltaehkäiseviä toimintamalleja on eritelty tarkemmin seuraavassa.

Nivellysvaiheessa (siirtymä 6. luokalta 7. luokalle) yhteisöllisen oppilashuollon henkilöstö käy eri oppilaitoksista tulevien oppilaiden osalta keskustelut lähettävien koulujen henkilöstön kanssa ja siirrämme opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot myös sosiaaliin suhteisiin liittyen. Tämä on myös ennaltaehkäisyä, kun voimme huomioida luokkien muodostuksessa oppilaiden sosiaalisia suhteita. Koulussamme on uusien seitsemäsluokkalaisten **ryhmäytyspäivät** yläkoulun alkaessa. Ryhmäytyksen on todettu aktivoivan kouluissa oppilaita, helpottavan opetuksen eriyttämistä sekä edistävän luokan yhteisöllisyyttä. Luokanohjaajat käyvät kaikkien 7. luokkalaisten ja heidän huoltajien kanssa **Lapset puheeksi keskustelut**, joilla on hyvin tärkeä ennaltaehkäisevä merkitys.

Oppilaat vastaavat vuosittain **hyvinvointikyselyyn** nimellään luokittain. Kyselyssä kysytään oppilaiden ajatuksia ja kokemuksia erilaisista hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä koulun arjessa. Kyselyssä on myös kysymyksiä kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä. Luokanohjaajat käyvät kyselyn tulokset ilmiötasolla oman luokan kanssa läpi. Kyselyn tuloksista koulun yhteisöllinen hyvinvointiyksikkö saa arvokasta tietoa koulun oppilaiden hyvinvoinnista ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

Näiden lisäksi koulun opettajat ja oppilashuollon työntekijät tekevät yhteistyössä ryhmän toimivuuteen ja ilmapiiriin liittyviä kartoituksia kuten **sosiogrammeja** ja pitävät **oppitunteja räätälöidysti** esimerkiksi kiusaamiseen ja sosiaaliin suhteisiin liittyen. **Valtakunnallinen kouluterveyskysely** toteutetaan joka toinen vuosi ja tietoja kerätään perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilta oppilailta. Koulu voi hyödyntää kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi, oppilashuoltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

Lukuvuoden alussa ja lukukauden päättyessä **luokanohjaajat** järjestävät ryhmäytystä luokanvalvojan tunnilla tai erikseen yhdessä sovittavalla tunnilla (esim. nyyttärit/pikkujoulut/luokkaretket). Mikäli luokkaan tulee uusi oppilas ryhmäytetään hänet ja seurataan ryhmäytymistä. Kuraattori tapaa kaikki oppilaat, jotka tulevat kesken

lukuvuoden tai 8. ja 9.luokille oppilaiksi.

Koulussamme toimii oma **koulunuorisotyöntekijä**, jolla on käytössään oma tila ja erilaisia toimintoja ympäri lukuvuoden. Hän organisoii ja suunnittelee ohjattua välituntitoimintaa muiden henkilökuntaan kuuluvien kanssa.

Koulussamme on aktiivinen **tukioppilastoiminta**. Tukioppilailla on tärkeä rooli, kun uudet 7. luokan oppilaat tutustuvat Kasavuoren kouluun ja aloittavat koulunkäynnin yläkoulussa. Tukioppilaat tapaavat kummiluokkaansa ja heidät on perehdytetty väkivallan, kiusaamiseen ja häirinnän tunnistamiseen ja sen toimintamalleihin.

Koulumme **oppilasparlamentti** kokoontuu säännöllisesti. Oppilasparlamentissa on edustus jokaiselta luokkatasolta ja sen toimintaa ohjaa opettaja. Oppilasparlamentti lisää omalta osaltaan koko yhteisön hyvinvointia järjestämällä erilaisia tapahtumia ja esittämällä mielipiteensä erilaisissa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää koskevien **teemojen käsittelyä on myös osana opetusta** esimerkiksi luokanohjaajan, terveystiedon ja oppilaanohjauksen tunneilla. Opinto-ohjaaja ja koulukuraattori pitävät kaikille 7. luokille Sanat ja teot satuttavat teematunnit. Mediakasvatusta ja tunnetaitoja sivutaan useissa eri oppiaineissa. Koulussamme on erillisenä **oppiaineena oppilaan hyvinvointi** vuosiluokille 7.-9. Oppitunneilla opitaan tärkeitä itsetuntemukseen ja vuorovaikutukseen liittyviä asioita. 9.-luokkalaiset opiskelevat valinnaisaineena monialaiset opintojakson teemalla **ekososiaalinen sivistys**, jossa käsitellään myös ihmisten välistä vuorovaikutusta ja sosiaalisesti kestävää toimintaa.

Yhteisöllisellä ja yksilökohtaisella oppilashuollolla on koulun arjessa merkittävä rooli väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisyssä ja sen vastaisten toimenpiteiden toteuttamisessa. Oppilashuollon henkilöstö kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja toimivat oppilaiden tukena väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyvissä asioissa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttaa Kasavuoren koulussa **yhteisöllisen hyvinvointiyksikön** henkilökunta, johon kuuluvat kuraattori, psykologi, kouluterveydenhoitaja, rehtorit, erityisopettaja/t ja oppilaanohjaaja. Yhteisöllisen hyvinvointiyksikön tehtävänä on edistää oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

4. Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen toimintatavat koulussamme

Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puututaan Kasavuoren koulussa sekä yksilöllisellä että yhteisöllisellä tasolla. Koulussa otetaan huomioon niin oppilaiden

keskinäiset kuin oppilaiden ja koulun aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet. Tietoon tulleen tapauksen käsittelyn aloittamisesta on vastuussa virkavelvollisuuden nojalla se koulun aikuinen, joka on ollut tilanteessa läsnä tai saanut tiedon asiasta ensimmäiseksi.

Puuttumisessa käytämme seuraavia toimintamalleja:

Jokainen opettaja puuttuu systemaattisesti ja johdonmukaisesti toiseen oppilaaseen kohdistuvaan ilkeään puheeseen, nimittelyyn, epäasialliseen kommentointiin, naureskeluun ja muuhun huonoon käytökseen. Oppilaita pyritään ohjaamaan hyvään ja kohteliaaseen käyttäytymiseen toisia kohtaan.

Oppilashuollon toiminta on kaikille oppilaille tarvittaessa kuuluvaa yksilöllistä tukea. Kasavuoren koululla on päivittäin paikalla kuraattori, terveydenhoitaja ja koulupsykologi, jotka ovat tarvittaessa mukana selvitystilanteessa. **eGrani sovellus** on kaikkien oppilaiden ollut mahdollista asentaa puhelimelleen. Sovelluksen kautta oppilas voi tehdä nimettömästi/nimellä ilmoituksen oppilashuollolle kokemastaan tai huomaamastaan häirinnästä tai kiusaamisesta. Oppilaan aktiivisuus ilmoittajana auttaa meitä tarttumaan epäkohtiin.

Hyvinvointikyselyt tuovat esille oppilaiden kertomana itseen ja/tai toisiin oppilaisiin mahdollisesti kohdistunutta väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää. Kyselyt viestivät oppilaille, että heidän hyvinvointinsa on tärkeää ja haluamme kuulla mahdollisista epäkohdista. Hyvinvointikyselyn tulokset käsitellään koulun yhteisöllisessä hyvinvointiyksikössä luokanohjaajan kanssa. Tämän jälkeen kyselyn tulokset käydään läpi kyseisen luokan kanssa niiltä osin, kun asiat eivät ole yksilöitävissä. Tulosten perusteella voidaan suorittaa luokkakohtainen interventio, jossa selvitetään tulehtunutta tilannetta tarkemmin esimerkiksi yksilöllisiä haastatteluja hyödyntäen tai ryhmäyttämistehtäviä apuna käyttäen. Mikäli kyselyssä ilmenee väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää, etenemme koulun toimintamallien mukaisesti. Myös huoltajia pidetään ajan tasalla prosessista.

Reilumalli on Kasavuoren koulun toimintamalli, jota käytetään, kun todetaan väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää. Reilumallin mukaan ensin kuullaan osapuolia erikseen, jonka jälkeen on yhteiskeskustelu, jossa asia vedetään yhteen kumpaakin osapuolta kunnioittaen. Asiaa seurataan ja edetään mallin mukaan. Tärkeää on asioiden dokumentoiminen, sekä avoin ja selkeä yhteistyö huoltajien kanssa. Reilumalli on kaikkia koulun henkilökuntaan kuuluvia velvoittava ja sitä toteutetaan työparin kanssa.

Restoratiivinen sovittelu on Kasavuoren koulun toimintamalli, jota käytetään tilanteissa, joissa oppilaiden välille on syntynyt ristiriitaa. Restoratiivinen lähestymistapa korostaa kohtaamiseen, keskusteluun ja yhteistyöhön perustuvaa myönteistä prosessia, jossa pyritään osapuolten välisen ymmärryksen lisääntymiseen. Osapuolia kunnioitetaan oman konfliktinsa asiantuntijoina ja keskeisenä ajatuksena on tapahtuneen teon palauttaminen asianosaisille siten, että he voivat itse olla aktiivisia osallisia asiansa ratkaisussa.

Toiminnan tavoitteena on eheyttää rikkoutuneet ihmissuhteet ja sopia hyvityksestä sekä siitä, miten jatkossa toimitaan niin, että konflikti ei toistu. Restoratiivista sovittelua tekevät koulussamme menetelmään koulutetut opettajat.

Tukioppilaat voivat tuoda väkivaltaan, kiusaamiseen ja/tai häirintään liittyviä havaintoja ja tilanteita koulun henkilökunnan tietoon. Koulun henkilökuntaan kuuluva ottaa asian hoidettavakseen ja etenee koulun toimintamallien mukaan.

On tärkeää tarjota tukea väkivallan, kiusaamisen ja/tai häirinnän eri osapuolille. Joissakin tilanteissa ohjaamme oppilasta eteenpäin tarvittavan hoito- tai tukitahon piiriin. Jatkokäsittelyn vastuunjaosta sovitaan tapauskohtaisesti.

Koulun **järjestyssäännöt** ovat suunnitelman liitteenä **Yhtenäisen perusopetuksen seuraamuskäytänteet ja toimintatavat järjestyssääntöjä rikottaessa** löytyvät koulun verkkosivuilta.

5. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Perusopetuslain 29§ mukaan koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta väkivallasta, kiusaamisesta tai häirinnästä niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Koulussa tapahtuneeseen väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puututaan ja asiaa selvitetään koulussa luvussa 4. kuvatun mukaisesti. Huoltajille tiedotetaan prosessin etenemisestä ja tarpeen mukaan yhteistyötä huoltajien kanssa syvennetään tapauskohtaisesti. Huoltajille kerrotaan koulun oppilashuollon tukipalveluista, sekä ohjataan olemaan yhteydessä poliisiin tilanteen niin vaatiessa.

Tavoitteenamme on vahvistaa huoltajien osallisuutta väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyssä kodin ja koulun yhteistyön avulla sekä kouluyhdistyksen toiminnan kautta. Huoltajia kannustetaan olemaan välittömästi yhteydessä kouluun, jos kiusaamista tai häirintää ilmenee. Huoltajat myös kutsutaan koululle laajempaa selvittelyä vaativissa tapauksissa. Tiivis kodin ja koulun yhteistyö tukee vanhemmuutta ja antaa myös vanhemmille keinoja puuttua väärinkohteluun.

Huoltajan kysymykset kuulumisista ja koulupäivän kulusta osoittavat nuorelle, että he ovat kiinnostuneita lapsen elämästä, koulunkäynnistä ja kaverisuhteista. Kysymykset voivat toimia avauksina keskustelulle mahdollisesta kiusaamisesta tai kaverisuhteisiin liittyvistä ongelmista.

6. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa

Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi johtaa tilanteeseen, jossa koulun henkilökunnan on arvioitava lastensuojelullisten toimenpiteiden tarve ja tehtävä tarvittaessa ilmoitus poliisille. Koulun henkilökunnalla on tiedossa eri viranomaistahojen yhteystiedot, joihin voi ottaa yhteyttä konsultoidakseen asiassa.

Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 25§ mukaan opetustoimen palveluksessa olevat ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Opetustoimen henkilöllä on myös *velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu:*

1) rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko. Näitä ovat esimerkiksi seksuaalinen ahdistelu tai pakottaminen seksuaaliseen tekoon; tai
2) sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Näitä ovat esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Poliisin ennaltaestävän tiimin toteuttama Ankkuritoiminta on yksi yhteistyökumppanimme, jota konsultoimme vakavammissa tilanteissa. Kauniaisissa ja Espoossa on muita nuorten kanssa työtä tekeviä yhteistyötahoja kuten nuorisopalvelut, perheneuvola, Espoon nuorten palvelut, Nupoli, suomalainen seurakunta, etsivä nuorisotyö ja sosiaalitoimi.

7. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen

Toimintamallin käyttöönottoa tukee koko Kasavuoren koulun henkilöstön perehdyttäminen sekä ohjelman toteutusta tukevat konkreettiset ohjeet. Henkilökunnan kanssa käydään lukuvuoden alussa koulun toimintamalli läpi ja nämä asiaan kuuluvat materiaalit on löydettävissä koulun yhteisestä tietokannasta.

Luvussa 3. on ennaltaehkäisyn yhteydessä kerrottu siitä, että oppilaat ja huoltajat saavat tietoa koulun toimintamalleista lukuvuoden alussa.

8. Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Tätä suunnitelmaa päivitetään, seurataan ja arvioidaan lukuvuosittain. Suunnitelma on päivitetty keväällä 2021 ja opettajakuntaa ja oppilaita on osallistettu. Opettajien luokkatasotiimeiltä, tukioppilailta ja oppilasparlamentilta on pyydetty kommentteja kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen. Opettajakunnan kommentit on sisällytetty edeltäviin lukuihin ja oppilaiden kommentit on tiivistetty seuraaviin kappaleisiin.

Tukioppilailta ja oppilasparlamentin jäseniltä kysyttiin muun muassa, että mitä ennaltaehkäisyn keinoja he tunnistavat käytettävän Kasavuoressa. Parhaiten oli tunnistettu 7.lk ryhmäytyspäivät, tukioppilastoiminta ja oppilaan hyvinvointi oppiaine. Onnistuneiksi ennaltaehkäisyn keinoiksi oppilaat mainitsivat nivellysvaiheen tiedonsiirron ja siihen liittyvän luokkajaon. 7. luokan alussa olevista ryhmäytymispäivistä on ollut hyviä kokemuksia ja ne ovat helpottaneet tutustumista uusiin luokkakavereihin. Ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi oppilaat toivoivat, että ryhmäytystä ja tutustumista rennossa ilmapiirissä olisi enemmän säännöllisen väliajoin.

Oppilaiden kokemusten mukaan koulun väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän teemoja tulee käsitellä koulussa aiempaa enemmän ja niiden puuttumisen keinoista tulee tiedottaa oppilaille aiempaa systemaattisemmin. Esimerkiksi eGrani, Reilumalli ja restoratiivinen sovittelu olivat jääneet osittain tuntemattomiksi. Oppilaille oli myös osittain epäselvää, mitä voi tehdä, jos kokee väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää. Jatkossa toimintamalleista täytyy tiedottaa oppilaita ja huoltajia säännöllisesti.

Oppilaiden mukaan toimivia tapoja tiedottaa kaikille koulun oppilaille väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen ja ennaltaehkäisyn toimenpiteistä, olisi jokaisen lukuvuoden alussa kerrata aiheeseen liittyvät käytännöt ja pitää teeman käsittelyä yllä lukuvuoden aikana oppitunneilla ja esimerkiksi aiheeseen liittyvillä tapahtumilla.

Oppilaat toivoivat opettajilta entistä tarkempaa puuttumista oppilaiden toisiinsa kohdistamaan epäasialliseen kommentointiin oppitunneilla ja välitunneilla. Erityistä tarkkuutta toivottiin tilanteisiin, jossa oppilas pitää esitelmää tai on muuten puheenvuorossa. Satunnaiselta vaikuttava ”läpän heitto” voi oppilaiden mukaan jäädä opettajilta tunnistamatta kiusaamiseksi. Muita tilanteita, jotka oppilaiden mukaan voivat jäädä koulun aikuisilta huomaamatta ovat esimerkiksi verkossa tapahtuva ja koulun ulkoalueella välitunnilla tapahtuva kiusaaminen ja luvaton kuvaaminen. Näiden ilmituomiseksi on tärkeä, että oppilaat tietävät, että kenen henkilökunnan jäsenen he voivat olla yhteydessä matalalla kynnyksellä ja että eGrani sovelluksen käyttö on tehty jokaiselle oppilaille tutuksi.

Liitteet

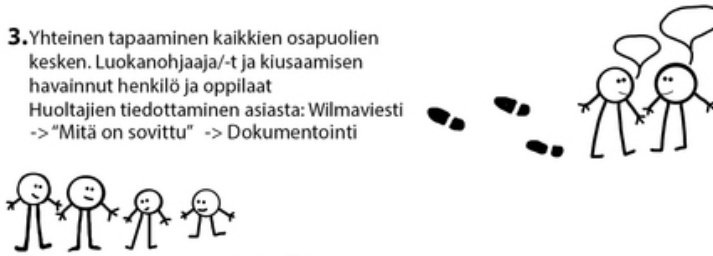
REILU-toimintamalli KIUSAAMISEEN REAGOINTI

- 1.** Kiusaamisen havainnut henkilö puuttuu asiaan välittömästi ja ilmoittaa luokanohjaajalle.

- 2.** Muodostetaan kokonaisvaltainen kuva tapahtuneesta
Luokanohjaaja ja kiusaamisen havainnut henkilö, oppilaat (kiusattu, kiusaaja)
Kuullaan osapuolia ja silminnäkijöitä.
Tiedotus: Wilma-merkintä jokaiselle osapuolelle

- 3.** Yhteinen tapaaminen kaikkien osapuolien kesken. Luokanohjaaja/-t ja kiusaamisen havainnut henkilö ja oppilaat
Huoltajien tiedottaminen asiasta: Wilmaviesti
-> "Mitä on sovittu" -> Dokumentointi

4. Seuranta

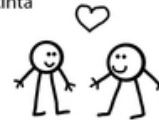
Kiusaaminen jatkuu:

Luokanohjaaja/-t
Kiusaaminen jatkuu -> **Kuraattorin tai sovittelun konsultointi**
Huoltajapalaveri
Osallistujat: Kiusaamiseen liittyvät oppilaat, luokanohjaaja/-t, huoltaja, tarvittaessa kuraattori
- Dokumentointi
- Kutsu huoltajapalaveriin
- Samansisäinen sopimusviesti sekä huoltajalle ja oppilaalle

Kiusaaminen ei jatkuu:

Luokanohjaaja/-t
Ei kiusaamista.
Käsittely päättyy.
Wilma-merkintä

5. Seuranta

Kiusaaminen jatkuu:

Luokanohjaaja/-t
Kiusaaminen jatkuu -> Wilma-merkintä
-> Ota yhteyttä kuraattoriin
-> Asian jättö yksilöllisen oppilashuollon toimijoille.
(Toiminta jatkuu yksilöllisen oppilashuollon prosesseissa.

Kiusaaminen ei jatkuu:

Luokanohjaaja/-t
Ei kiusaamista.
Käsittely päättyy.
Wilma-merkintä

Kiusaaminen jatkuu:

Luokanohjaaja/ luokanohjaajat/ yksilöllisen oppilashuollon toimija
-> Lastensuojeluilmoitus, ilmoitus poliisille.
(Ennen tätä analysoitava tapaus ja huomioitavaa on sisältö, ei kesto.
-> Huoltajien tiedottaminen asiasta.

Ei kiusaamista:

Luokanohjaaja/ luokanohjaajat/ yksilöllisen oppilashuollon toimija
-> Käsittely päättyy.

Kauniaisten perusopetuksen koulujen järjestyssäännöt

1. Huolehdin siitä, että oppimisympäristö on turvallinen kaikille.¹
2. Annan kaikille työrauhan.²
3. Huolehdin omasta, toisten ja koulun omaisuudesta ja ympäristöstä.³
4. Korvaan ja siistin aiheuttamani vahingot koulun omaisuudelle.⁴
5. Osallistun opetukseen, jollen ole saanut lupaa poissaoloon.⁵
6. Teen tehtäväni tunnollisesti.⁶
7. Toimin ohjeiden mukaisesti, käyttäydyn asiallisesti ja kohteliaasti sekä otan toiset huomioon.⁷
8. Kohtelen kunnioittavasti muita oppilaita ja koulun henkilökuntaa.⁸
9. Pysyn koulun alueella koko koulupäivän ajan, jos en ole saanut lupaa poistua.⁹
10. Käytän mobiililaitteita oppitunnilla ainoastaan luvalla.¹⁰
11. Otan valokuvia, video- ja äänitallenteita ainoastaan sellaisista henkilöistä, joilta olen saanut siihen luvan. Sosiaalisessa mediassa ja muissa paikoissa julkaisen vain sellaista sisältöä, joihin minulla on lupa ja tekijänoikeus. Jos olen epävarma sisällön asiallisuudesta, pyydän aina apua opettajalta ennen julkaisua.¹¹
12. Kopioidessani tekstejä tai kuvia annan aina tiedoksi käyttämäni lähteen.¹²
13. En ota kouluun mukaan esineitä tai aineita, jotka ovat lain mukaan kiellettyjä.¹³

¹ Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

² Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

³ Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

⁴ Vahingonkorvauslaki (412/1974) Luku 2 1 §, 2 §, 3 §

⁵ Perusopetuslaki (628/1998), 25 § (477/2003): oppivelvollisuus, 26 § (477/2003): oppivelvollisuuden suorittaminen, 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

⁶ Perusopetuslaki (628/1998), 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

⁷ Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

⁸ Perusopetuslaki (628/1998), 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

⁹ Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

¹⁰ Koulun järjestyssäännöissä voidaan rajata oppilaan oikeutta käyttää mobiililaitteita oppituntien aikana. Koulu voi vaatia, että mobiililaitte on esim. äänettömällä oppituntien ajan. Vaatimus sisältää myös kiellon lähettää äänitettä ja kuvaa suorana oppitunneilta, jollei se liity opetukseen. Yksittäistapauksissa voidaan myös puuttua mobiililaitteen käyttöön välitunneilla, jos sitä on käytetty esim. kiusaamiseen ja häiriköintiin.

¹¹ Henkilötietolaki (523/1999), rikoslaki (39/1889) luku 24 8-10 §

¹² Tekijänoikeuslaki (404/1961)

¹³ Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

LÄHTEET

Salmivalli, C., 2003. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. Opetus 2000, PS-Kustannus.

Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallitus Oppaat ja käsikirjat 2020:3a.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa

[Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/190023_opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_ko.pdf

Kiusaamisen ehkäiseminen

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/>

Kristiina Laitisen luento 11/2020

Kiusaamisen, väkivalta ja aikuisten vastuu - Vanhempainliitto

<https://vanhempainliitto.fi/artikkelit/kiusaaminen-vakivalta-ja-aikuisten-vastuu/>

Perustuslaki (11.6.1999/731)

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki>

Perusopetuslaki (21.8.1998/628)

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Lastensuojelulaki (13.4.2007/417)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (30.12.2013/1287)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287#L1P4>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Yhdenvertaisuuslaki (30.12.2014/1325)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>